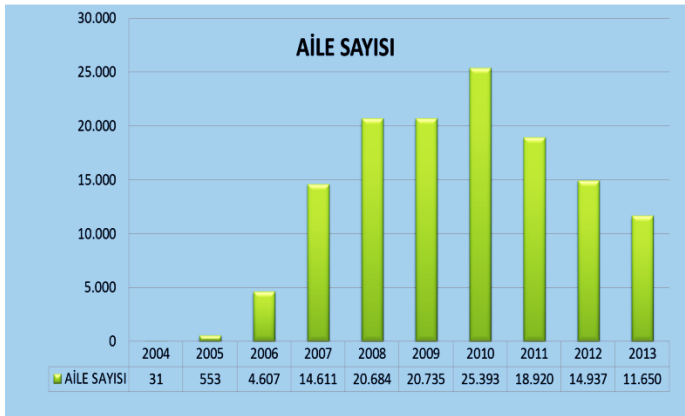

ORKÖY Gün Isı Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi (Batı Akdeniz Bölgesi Orman Köyleri Örneği)

Giriş

Çalışmada; ORKÖY tarafından 2005 yılında başlatılan ve hızla yaygınlaştırılan Güneş Enerjisi Sistemleri (GES) kullanımıyla sıcak su elde etme yoluyla yakacak odun kullanımını azaltmayı hedefleyen uygulamanın sonuçları incelenmiştir.

ORKÖY tarafından 2005-2013 yılları arasında toplam 132.121 aileye Güneş Enerjisi İle Su Isıtma Sistemi Kredisi verilmiştir. 233.464 Milyon TL. Kredi kullanılmıştır

Grafik 1: ORKÖY GES Uygulaması Yapılan Aile Sayısının Dağılımı

ORKÖY'ün GES kredi uygulamasının sonuçlarının ne yönde olduğunun belirlenmesi kredi desteği uygulanan aile sayısı ve kredi miktarı dikkate alındığında önem kazanmaktadır.

Çalışmanın amacı; Bölgede ORKÖY tarafından gerçekleştirilen gün ısı uygulamalarının orman-halk ilişkilerine katkılarını belirlenmek ve uygulamadaki sorunlara çözüm önerileri üretmektir. Bu amaçla da; ORKÖY'ün GES uygulamaları ile; i)orman köylerindeki yakacak odun tüketiminde ne düzeyde bir tasarruf sağladığı, ii)bu uygulamadan yararlanan orman köylüsuailelerinin ekonomisine ne düzeyde katkılarının olduğu ve iii)bu uygulamadan yararlanan

orman köylüsü ailelerin memnun olma düzeyleri belirlenmiştir.

Yapılan Çalışmalar

Batı Akdeniz Bölgesini oluşturan Antalya, Burdur ve Isparta illeri orman köylerindeki GES uygulamasından yararlanan ailelerle yüz yüze görüşerek anket uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda; Batı Akdeniz Bölgesi orman köylerinde GES kullanımı ile %20-30 oranında yakacak odun tasarrufu sağlandığı orta konmuştur. Batı Akdeniz Bölgesi orman köylerinde ortalama hane başına odun tüketimi 11,74 ster olmaktadır. Yapılan tasarruf %30 olarak değerlendirildiğinde, ortalama hane başına 3,2 ster yakacak odun tasarrufu sağlanmaktadır. Güneş enerji sistemlerinin kullanılmasıyla sağlanan yakacak odun tasarrufu, piyasa fiyatlarıyla yıllık hane başına ortalama 336,042 TL'dir. GES kullanımının aile bütçesine katkılarının "çok az", "az" ve "orta" şeklinde görüş bildiren orman köylüsü %87,4 oranındadır. Bu olgu üzerinde köylünün yakacak odunu elde etme şekillerinin etkisi olduğu düşünülmektedir.

Tüketilen yakacak odun maliyetinin aile giderlerindeki payı %73,3 oranında “hiç yok”, “çok az” ve “az” şeklindedir. Uygulama ile orman köylüsünün tüp (LPG) kullanımında ciddi bir tasarruf sağlanmıştır. Batı Akdeniz Bölgesi orman köylerinde GES kullanımı yoluyla LPG tasarrufu ise %61,44’tür. Bu tasarrufun maliyeti ise 180TL/yıl olmaktadır. Böylece orman köylüsüne yıllık toplam katkı olarak 516,042 TL/Yıl bir gelir artışı sağlanmıştır.

Orman köylüsünün ORKÖY’ün sağladığı olanaklarla GES tesis ettirmesine bağladığı sermayenin kendisine sağladığı yıllık getiri % 35,89 düzeyindedir ve piyasanın alternatif yatırım olanaklarıyla karşılaştırıldığında yapılabilir bir girişim olarak değerlendirilmelidir. OGM tarafından da ORKÖY yatırımının fayda masraf %13 iskonto oranına göre “Fayda Maliyet” analizinde F/M oranı 1.014 olmuştur.

ORKÖY’ün GES uygulamalarının orman köylerindeki orta ve yoksul tabakaya ağırlıklı yansıtıldığı görülmektedir. Köyün orta ve yoksul tabakası %95,6 oranında bu destekten yararlanmıştır.

ORKÖY’ün sosyal içerikli uygulamalarından birisi olan “dam örtüsü” uygulamasının ardından en çok yaygınlık kazanan sosyal içerikli proje olarak GES uygulaması görülmektedir. Beklenen düzeyde bir yakacak odun tasarrufu sağlamamış olması projenin başarısız olduğu anlamı taşımamalıdır. Çünkü projeye orman köylüsünün yaşam kalitesinde ve toplumsal yapısında çok ciddi bir gelişme

sağlanmıştır. Bu yönüyle proje ciddi bir sosyal ormancılık projesi olarak nitelenebilir. ORKÖY’ün bu desteğinden yararlanan işletme yöneticilerinin bu uygulamadan “çok” memnun olanlar ile “çok fazla” memnun olanların oranı %90,0’dır.

Sonuç ve Öneriler

Orman köylüsü ailelerin gün ısı desteğinden memnurluk düzeyi genel olarak yüksektir. Fakat ailelerin gün ısı desteğinin aile bütçesine olan katkıları hakkındaki görüşleri bu katkıların oldukça düşük düzeyde olduğu yönündedir.

ORKÖY’ün sosyal içerikli uygulamalarından birisi olan “dam örtüsü” uygulamasından sonraki en çok yaygınlık kazanan sosyal içerikli proje olarak GES uygulaması görülmektedir. Projeye orman köylüsünün yaşam kalitesinde ve toplumsal yapısında çok ciddi bir gelişme sağlamıştır. Bu yönüyle **proje ciddi bir sosyal ormancılık projesi** olarak nitelenebilir.

Yakacak odun kullanımını azaltmak için; köylerdeki konutların iç cepheden yapılacak mantolama yoluyla yalıtılması, yeni bir soba modeli olan “kalorifer sistemli kuzine soba” modelinin hızla yaygınlaştırılmalıdır. Ancak, “kalorifer sistemli kuzine soba” projesi maliyeti olan bir projedir. ORKÖY bu proje için kendisi hibe destek sağlamamaktadır. Oysa ülkelerin enerji politikalarında güneş enerji sistemlerinin yeri ve rolünün önemli olduğu da görülmektedir. Bu nedenle ORKÖY değişik enerji tasarrufu yapabilecek projeleri desteklerken uluslararası dış kaynaklardan da yararlanabilecektir. Örneğin UNDP ve GEF desteği bu konuda sağlanabilecektir. Fosil yakıtların azaltılmasının sağlanması ve ortama salınan sera gazlarının azaltılması gibi gündemdeki konular kullanılarak “kalorifer sistemli kuzine soba” sistemi projesi geliştirilerek hibe katkıları elde edilebilecektir. Bu yolla orman köylerinde yakacak odunu azaltacak daha etkili projeler yaşama geçirilebilecektir.

ORKÖY’ün GES uygulayacağı köylere bu hizmeti verecek firmaların yerel firmalar olması ve özellikle servis hizmeti konusunda ciddi bir yaptırımın ilgili sözleşmelerde yer almasının sağlanması gerekmektedir.

Ayrıntılı bilgi için:

Yazışma Adresi: Batı Akdeniz Ormanlık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, PK.264, 07002-AntalyaEskişehir Tel: (242) 345 04 38, Faks: (242) 324 18 02

Web: <http://baoram.ogm.gov.tr>

Proje Yürütücüsü: Yrd. Doç. Dr. Ufuk COŞGUN Proje Araştırmacısı: K. Hale GÜLER